

ПОРЯДОК
реагування на випадки булінгу (цькування)
в Харківському інституті ПрАТ ВНЗ «МАУП»

I. Загальні положення

1. Цей Порядок визначає механізм реагування на випадки булінгу (цькування) в Харківському інституті ПрАТ «ВНЗ «МАУП».

2. Терміни, використані у цьому Порядку, вживаються у таких значеннях:

- кривдник (булер) - учасник освітнього процесу, який вчиняє булінг (цькування) щодо іншого учасника освітнього процесу;
- потерпілий (жертва булінгу) - учасник освітнього процесу, щодо якого було вчинено булінг (цькування);
- спостерігачі - свідки та (або) безпосередні очевидці випадку булінгу (цькування);
- сторони булінгу (цькування) - безпосередні учасники випадку: кривдник (булер), потерпілий (жертва булінгу), спостерігачі (за наявності).

4. До булінгу (цькування) в закладах освіти належать випадки, які відбуваються безпосередньо в приміщенні закладу освіти та на прилеглих територіях (включно з навчальними приміщеннями, приміщеннями для занять спортом, проведення заходів, коридорами, роздягальнями, вбиральнями, душовими кімнатами, їдальнею тощо) та (або) за межами закладу освіти під час заходів, передбачених освітньою програмою, планом роботи закладу освіти, та інших освітніх заходів, що організовуються за згодою керівника закладу освіти, в тому числі дорогою до (із) закладу освіти.

Ознаками булінгу (цькування) є систематичне вчинення учасниками освітнього процесу діянь стосовно особи та (або) такою особою стосовно інших учасників освітнього процесу, в тому числі із застосуванням засобів електронних комунікацій, а саме:

- умисне позбавлення їжі, одягу, коштів, документів, іншого майна або можливості користуватися ними, перешкоджання в отриманні освітніх послуг, примушування до праці та інші правопорушення економічного характеру;
- словесні образи, погрози, у тому числі щодо третіх осіб, приниження, переслідування, залякування, інші діяння, спрямовані на обмеження волевиявлення особи;
- будь-яка форма небажаної вербальної, невербальної чи фізичної поведінки сексуального характеру, зокрема принизливі погляди, жести, образливі рухи тіла, прізвиська, образи, жарти, погрози, поширення образливих чуток;

- будь-яка форма небажаної фізичної поведінки, зокрема ляпаси, стусани, штовхання, щипання, шмагання, кусання, завдання ударів;
- інші правопорушення насильницького характеру.
- Типовими ознаками булінгу (цькування) є:
- систематичність (повторюваність) діяння;
- наявність сторін - кривдник (булер), потерпілий (жертва булінгу), спостерігачі (за наявності);
- дії або бездіяльність кривдника, наслідком яких є заподіяння психічної та/або фізичної шкоди, приниження, страх, тривога, підпорядкування потерпілого інтересам кривдника, та/або спричинення соціальної ізоляції потерпілого";

5. Суб'єктами реагування у разі настання випадку булінгу (цькування) в закладах освіти (далі - суб'єкти реагування) є:

- служба освітнього омбудсмена;
- служби у справах дітей;
- центри соціальних служб для сім'ї, дітей та молоді;
- органи місцевого самоврядування;
- керівники та інші працівники закладів освіти;
- засновник (засновники) закладів освіти або уповноважений ним (ними) орган;
- територіальні органи (підрозділи) Національної поліції України.

В Одеському інституті суб'єктами реагування є:

- Дирекція;
- Студентський омбудсмен;
- Комісія з розгляду випадків булінгу;
- Працівники Інституту;
- Студрада Інституту;
- Психологічна служба.

II. Подання заяв або повідомлень про випадки булінгу (цькування) в закладі освіти

1. Учасники освітнього процесу можуть повідомити про випадок булінгу (цькування), стороною якого вони стали або підозрюють про його вчинення стосовно особи та (або) такою особою стосовно інших учасників освітнього процесу або про який отримали достовірну інформацію, керівника закладу освіти або інших суб'єктів реагування на випадки булінгу (цькування) в закладах освіти.

Заяви або повідомлення про випадок булінгу (цькування) або підозру щодо його вчинення приймає директор або заступник директора Інституту.

Повідомлення можуть бути в усній та (або) письмовій формі, в тому числі із застосуванням засобів електронної комунікації.

2. Дирекція закладу освіти у разі отримання заяви або повідомлення про випадок булінгу (цькування):

- невідкладно у строк, що не перевищує однієї доби, повідомляє територіальний орган(підрозділ) Національної поліції України, принаймні одного з батьків або інших законних представників неповнолітньої особи, яка стала стороною булінгу (цькування);

- за потреби викликає бригаду екстреної (швидкої) медичної допомоги для надання екстреної медичної допомоги;

- повідомляє службу у справах дітей з метою вирішення питання щодо соціального захисту неповнолітньої особи, яка стала стороною булінгу (цькування), з'ясування причин, які призвели до випадку булінгу (цькування) та вжиття заходів для усунення таких причин;

- повідомляє центр соціальних служб для сім'ї, дітей та молоді з метою здійснення оцінки потреб сторін булінгу (цькування), визначення соціальних послуг та методів соціальної роботи, забезпечення психологічної підтримки та надання соціальних послуг;

- скликає засідання Комісії з розгляду випадку булінгу (цькування) (далі - комісія) не пізніше ніж упродовж трьох робочих днів з дня отримання заяви або повідомлення.

III. Склад комісії, права та обов'язки її членів

1. Склад Комісії затверджує наказом директор.

Комісія виконує свої обов'язки на постійній основі.

2. Склад Комісії формується з урахуванням основних завдань.

Комісія складається з голови, заступника голови, секретаря та не менше ніж п'яти її членів.

До складу Комісії входять науково-педагогічні працівники, у тому числі психологи, представник Студради.

До участі в засіданні Комісії за згодою залучаються батьки або інші законні представники неповнолітніх сторін булінгу (цькування), а також можуть залучатися сторони булінгу (цькування), представники інших суб'єктів реагування на випадки булінгу (цькування) в закладах освіти.

3. Головою Комісії є директор Інституту.

Голова Комісії організовує її роботу і відповідає за виконання покладених на Комісію завдань, головує на її засіданнях та визначає перелік питань, що підлягають розгляду.

IV. Порядок роботи комісії

1. Метою діяльності Комісії є припинення випадку булінгу (цькування) в закладі освіти; відновлення та нормалізація стосунків, створення сприятливих умов для подальшого здобуття освіти у групі, де стався випадок булінгу (цькування); з'ясування причин, які призвели до випадку булінгу (цькування), та вжиття заходів для усунення таких причин; оцінка потреб сторін булінгу (цькування) в соціальних та психолого-педагогічних послугах та забезпечення таких послуг.

4. Формою роботи Комісії є засідання, які проводяться у разі потреби. Дату, час і місце проведення засідання Комісії визначає її голова.

8. Під час проведення засідання Комісії секретар комісії веде протокол засідання комісії.

9. Особи, залучені до участі в засіданні Комісії, зобов'язані дотримуватись принципів діяльності Комісії, зокрема не розголошувати стороннім особам відомості, що стали їм відомі у зв'язку з участю у роботі комісії, і не використовувати їх у своїх інтересах або інтересах третіх осіб.

Особи, залучені до участі в засіданні Комісії, під час засідання комісії мають право:

- ознайомлюватися з матеріалами, поданими на розгляд Комісії;
- ставити питання по суті розгляду;
- подавати пропозиції, висловлювати власну думку з питань, що розглядаються.

10. Голова Комісії доводить до відома учасників освітнього процесу рішення згідно з протоколом засідання та здійснює контроль за їхнім виконанням.

11. Строк розгляду Комісією заяви або повідомлення про випадок булінгу (цькування) в Інституті та виконання нею своїх завдань не має перевищувати десяти робочих днів із дня отримання заяви або повідомлення керівництву про факт булінгу.

V. Запобігання та протидія булінгу (цькуванню) в Інституті

1. Діяльність щодо запобігання та протидії булінгу (цькуванню) має бути постійним системним процесом.

2. Діяльність щодо запобігання та протидії булінгу (цькуванню) в закладі освіти ґрунтується на принципах:

- недискримінації за будь-якими ознаками;
- ненасильницької поведінки в міжособистісних стосунках;
- розвитку соціального та емоційного інтелекту учасників освітнього процесу;
- гендерної рівності;

3. Завданнями діяльності щодо запобігання та протидії булінгу (цькуванню) в закладі освіти є:

- створення безпечного освітнього середовища в закладі освіти, що включає психологічну та фізичну безпеку учасників освітнього процесу;
- визначення стану, причин і передумов поширення булінгу (цькування) в закладі освіти;
- підвищення рівня поінформованості учасників освітнього процесу про булінг (цькування);
- формування в учасників освітнього процесу нетерпимого ставлення до насильницьких моделей поведінки, усвідомлення булінгу (цькування) як порушення прав людини;
- заохочення всіх учасників освітнього процесу до активного сприяння запобіганню булінгу (цькуванню).

4. Діяльність щодо запобігання та протидії булінгу (цькуванню) в закладі освіти відображається в Плані заходів, спрямованих на запобігання та протидію булінгу(цькуванню) в закладі освіти.

5. До заходів, спрямованих на запобігання та протидію булінгу (цькуванню) в Одеському інституті, належать заходи щодо:

- організації належних заходів безпеки відповідно до законодавства (пост охорони, відеоспостереженням за місцями загального користування тощо);
- організації безпечного користування мережею Інтернет під час освітнього процесу;
- контролю за використанням засобів електронних комунікацій неповнолітніми здобувачами освіти під час освітнього процесу;
- розвитку соціального та емоційного інтелекту учасників освітнього процесу, зокрема:
 - розуміння та сприйняття цінності прав та свобод людини, вміння відстоювати свої права та поважати права інших;
 - розуміння та сприйняття принципів рівності та недискримінації, поваги до гідності людини, толерантності, соціальної справедливості, доброчесності, вміння втілювати їх у власні моделі поведінки;
 - здатності попереджувати та розв'язувати конфлікти ненасильницьким шляхом;
 - відповідального ставлення до своїх громадянських прав і обов'язків, пов'язаних з участю в суспільному житті;
 - здатності визначати, формулювати та аргументовано відстоювати власну позицію, поважаючи відмінні від власних думки/позиції, якщо вони не порушують прав та гідності інших осіб;
 - здатності критично аналізувати інформацію, розглядати питання з різних позицій, приймати обґрунтовані рішення;
 - здатності до комунікації та вміння співпрацювати для розв'язання різних суспільних проблем, зокрема шляхом волонтерської діяльності тощо;

- підвищення рівня обізнаності учасників освітнього процесу про булінг (цькування), його причини та наслідки, порядок реагування на випадки булінгу (цькування) тощо;
- створення в Інституті культури, що ґрунтується на нетерпимості до будь-яких форм насильства та дискримінації, в тому числі булінгу (цькування).

Процедура подання учасниками освітнього процесу заяви або повідомлення про випадки булінгу (цькування) в Інституті

Учасники освітнього процесу можуть повідомити про випадок булінгу (цькування), стороною якого вони стали або підозрюють про його вчинення стосовно особи та (або) такою особою стосовно інших учасників освітнього процесу або про який отримали достовірну інформацію, директора або інших суб'єктів реагування на випадки булінгу (цькування) в закладах освіти.

Повідомлення можуть бути в усній та (або) письмовій формі, в тому числі із застосуванням засобів електронної комунікації.

Зразок заяви

Директору
Харківського інституту ПрАТ «ВНЗ «МАУП»
Валентині ДОГАДІНІЙ

_____ (прізвище, ім'я, заявника)

_____ (соціальний статус заявника (викладач, студент, працівник)

Контактний телефон: _____

Заява

Прошу провести розслідування за фактами випадків булінгу (цькування)

(прізвище, ім'я постраждалого)

Далі в заяві необхідно вказати особу або осіб, які вчинили цькування, та описати діяння, які полягають у психологічному, фізичному чи іншому насильстві над особою і носять системний характер.

Дата

Підпис

Процедура розгляду заяви

- Після отримання заяви або повідомлення про випадок булінгу (цькування) директор:
- видає розпорядження про проведення розслідування із визначенням уповноважених осіб
 - невідкладно у строк, що не перевищує однієї доби, повідомляє територіальний орган (підрозділ) Національної поліції України, принаймні одного з батьків або інших законних представників малолітньої чи неповнолітньої особи, яка стала стороною булінгу (цькування);
 - за потреби викликає бригаду екстреної (швидкої) медичної допомоги для надання екстреної медичної допомоги;
 - повідомляє службу у справах дітей з метою вирішення питання щодо соціального захисту малолітньої чи неповнолітньої особи, яка стала стороною булінгу (цькування), з'ясування причин, які призвели до випадку булінгу (цькування) та вжиття заходів для усунення таких причин;
 - повідомляє центр соціальних служб для сім'ї, дітей та молоді з метою здійснення оцінки потреб сторін булінгу (цькування), визначення соціальних послуг та методів соціальної роботи, забезпечення психологічної підтримки та надання соціальних послуг;
 - скликає засідання Комісії з розгляду випадку булінгу (цькування) не пізніше ніж упродовж трьох робочих днів з дня отримання заяви або повідомлення.

Склад Комісії:

Голова комісії – Догадіна В.Ю., директор Харківського інституту ПрАТ «ВНЗ «МАУП»;

Заступник голови – Рудь А.А., завідувач кафедри СГД Харківського інституту ПрАТ «ВНЗ «МАУП»;

Секретар – Литвинова І.Л., керівник Психологічної служби Харківського інституту ПрАТ «ВНЗ «МАУП»;

Члени комісії:

Телепнєва О.С. – доцент, в.о. завідувача кафедри менеджменту;

Лукашевич Н.М. – психолог, доцент кафедри психології;

Фесенко О.М. – психолог, ст.. викладач кафедри психології;

Мінін М.О. – заступник декана, доктор філософії в галузі психології;

Захарова Д.К. – студентка спеціальності Психологія, Голова Студради Інституту.

До участі в засіданні Комісії за згодою залучаються батьки або інші законні представники неповнолітніх сторін булінгу (цькування), а також можуть залучатися сторони булінгу (цькування), представники інших суб'єктів реагування на випадки булінгу (цькування) в закладах освіти.

Дату, час і місце проведення засідання Комісії визначає її голова. Засідання Комісії є правомочним у разі участі в ньому не менш 2/3 її складу. Рішення з питань, що розглядаються на засіданні Комісії, приймаються шляхом відкритого голосування більшості голосів від затвердженого складу Комісії. У разі рівного розподілу голосів, голос голови Комісії є вирішальним.

Під час проведення засідання Комісії, секретар веде протокол за формою згідно з додатком до Порядку реагування на випадки булінгу (цькування).

Голова Комісії доводить до відома учасників освітнього процесу рішення Комісії згідно з протоколом засідання та здійснює контроль за їх виконанням.

Строк розгляду Комісією заяви або повідомлення про випадок булінгу (цькування) в Інституті та виконання нею своїх завдань не має перевищувати десяти робочих днів із дня отримання заяви або повідомлення дирекцією.

Рішення Комісії може передбачати:

- потреби сторін булінгу (цькування) в соціальних та психолого-педагогічних послугах,
- заходи для усунення причин булінгу (цькування),
- заходи виховного впливу щодо сторін булінгу (цькування),
- рекомендації для науково-педагогічних працівників закладу.
- рекомендації для батьків або інших законних представників неповнолітньої особи, яка стала стороною булінгу (цькування)

Якщо Комісія не кваліфікує діяння як цькування, а постраждалий не згодний з цим, то він може звернутись із заявою до органів Національної поліції.

Відповідальність за булінг (цькування):

Цивільна відповідальність за булінг передбачена Кодексом України про адміністративні правопорушення (КУпАП), зокрема ст. 173-4 “Булінг (цькування) учасника освітнього процесу”, яка введена Законом України від 18.12.2018 № 2657-VIII “Про внесення змін до деяких законодавчих актів щодо протидії булінгу (цькуванню)”.

За доведений факт булінгу:

- Стандартне покарання — штраф від 50 до 100 неоподатковуваних мінімумів доходів громадян або громадські роботи на строк від 20 до 40 годин.

- Якщо булінг вчинено групою осіб або повторно протягом року, штраф підвищується до 100–200 неоподатковуваних мінімумів доходів громадян або громадські роботи на строк 40–60 годин.

- У разі, коли булінг вчиняється неповнолітніми особами віком 14–16 років, відповідальність несуть їхні батьки або особи, які їх замінюють — штраф від 50 до 100 неоподатковуваних мінімумів або громадські роботи 20–40 годин; якщо діяння групове або повторне — вище, за аналогією з попереднім пунктом.

Крім того, керівник навчального закладу, який не повідомив поліцію про факти цькування, також може бути притягнутий до адміністративної відповідальності: штраф від 50 до 100 неоподатковуваних мінімумів доходів громадян або виправні роботи строком до одного місяця з відрахуванням до 20 % заробітку.

У тих випадках, КОЛИ БУЛІНГ МАЄ ФІЗИЧНИЙ ХАРАКТЕР і завдає шкоди здоров'ю людини, окрім Адміністративного кодексу, до кривдника застосовується Кримінальний кодекс України, а саме статті 121, 122:

- Стаття 121. Умисне тяжке тілесне ушкодження

1. Умисне тяжке тілесне ушкодження, тобто умисне тілесне ушкодження, небезпечне для життя в момент заподіяння, чи таке, що спричинило втрату будь-якого органу або його функцій, каліцтво статевих органів, психічну хворобу або інший розлад здоров'я, поєднаний зі стійкою втратою працездатності не менш як на одну третину, або переривання вагітності чи непоправне знівечення обличчя, — карається позбавленням волі на строк від п'яти до восьми років.

2. Умисне тяжке тілесне ушкодження, вчинене способом, що має характер особливого мучення, або вчинене групою осіб, а також з метою залякування потерпілого або інших осіб, чи з мотивів расової, національної або релігійної нетерпимості, або вчинене на замовлення, або таке, що спричинило смерть потерпілого, — карається позбавленням волі на строк від семи до десяти років.

- Стаття 122. Умисне середньої тяжкості тілесне ушкодження

1. Умисне середньої тяжкості тілесне ушкодження, тобто умисне ушкодження, яке не є небезпечним для життя і не потягло за собою наслідків, передбачених у статті 121 цього Кодексу, але таке, що спричинило тривалий розлад здоров'я або значну стійку втрату працездатності менш як на одну третину, — карається виправними роботами на строк до двох років або обмеженням волі на строк до трьох років, або позбавленням волі на строк до трьох років.

2. Ті самі дії, вчинені з метою залякування потерпілого або його родичів чи примусу до певних дій або з мотивів расової, національної чи релігійної нетерпимості, — караються позбавленням волі від трьох до п'яти років.

Примітка: Викладачі, працівники Інституту також можуть звернутися зі скаргою на булінг до дирекції. Згідно з пропозиціями змін до КУпАП штраф за доведений випадок

булінгу (цькування) на роботі становитиме до 5100 гривень.

Для більш розширеної консультації можна зателефонувати до контакт-центру системи безоплатної правової допомоги Міністерства юстиції за номером 0 (800) 213 103, цілодобово та безкоштовно в межах України. Також можна по безоплатну правову допомогу звернутися до Юридичної клініки імені отамана Антона Головатого Одеського інституту ПрАТ «ВНЗ «МАУП».

СХВАЛЕНО на засіданні Вченої Ради
Харківського інституту ПрАТ "ВНЗ "МАУП"
Протокол № 10 від 29.05.2026

Директор Харківського інституту
ПрАТ "ВНЗ "МАУП"

Валентина ДОГАДІНА